

Vore Kreditforhold.

Af

Bankdirektør Chr. Hübbe, Haderslev.

Foredrag ved det social-politiske Kursus i Aabenraa,
den 21. November 1911.

I en Landsdel som Nordslesvig, hvor Landbruget indtager den dominerende Stilling, og hvor dette Erhverv tilmed er repræsenteret ved en oplyst Landbo-stand, der som den nordslesvigske er besjælet af den Tanke at følge med i Udviklingen og at udnytte de Fremskridt, der gøres paa Landbrugets Omraade, der vil Landbrugets Kredit selvfølgelig ogsaa være Hovedfaktoren i Kreditforholdene. Mit første Foredrag om dette Emne skal derfor ogsaa omhandle Landbrugets Kreditforhold; men forinden jeg kommer nærmere ind paa Sagen, maa jeg nødvendigvis indlede med nogle Oplysninger om Kredit i Almindelighed.

Hvad er Kredit? Kredit er en Ydelse af økonomiske Værdier i Tillid til at Modtageren paa et senere Tids-punkt kan og vil godtgøre Modværdien. Kredit kan jo ydes i forskellige Former, det kan være Penge, Varer, et Arbejde eller sligt.

Kredit spiller nu til Dags en betydelig Rolle; den er Grundlaget for vort Erhvervsliv.

Handel og Vandel, særlig Købmandens Varehandel hviler paa Tilliden til, at den, der faar Kredit, ogsaa kan efterkomme sine Betalingsforpligtelser til den aftalte Tid.

Grundlaget for al Kredit er: 1) Evnen til at betale, 2) Viljen til at betale og eventuelt Betalingstvang ved de Midler, Loven hjemler.

En af de vigtigste Tjenester, Kreditten yder, er den, at den bringer Kapitalen over i de Hænder, der forstaar at gøre den bedste Brug deraf.

Den, der ikke selv vil eller kan bruge sin Kapital, laaner den ud til andre og faar derved en Renteindtægt, medens han ellers maatte lade den ligge ubenyttet.

Begrebsmæssigt set kan man inddele Kreditten i to Grupper: „Den offentlige Kredit og den private Kredit“.

Den Kredit, Staten, Provinsen, Kredsen, Købstaden, Kommunen gør Brug af, betegner man som den offentlige Kredit i Modsætning til den private Kredit, der benyttes af private Sammenslutninger, Selskaber, Landmænd, Næringsdrivende og Privatfolk.

Omtrent de samme Korporationer og Personer, der gør Brug af Kredit, yder til andre Tider ogsaa Kredit, f. Eks. Staten til dens forskellige Institutioner som „Kgl. Seehandlung“ (Pr. Statsbank), Berlin, „Pr. Central Genossenschafts-Kasse“, Rentebankerne etc. Købmanden og den Industridrivende køber og sælger paa Kredit, Landmanden ligesaa. Men i første Række er det dog Pengeinstitutterne: Sparekasser, Kreditforeninger og Banker, der enten som Mellemmænd (Formidler) eller Selvkontrahenter optræder som Kreditydere og driver det som Erhverv at modtage og at yde Kredit.

Kreditten kan i teknisk Henseende inddeles i to Hovedgrupper: Real- eller Pantkredit og den personlige Kredit.

Første Gruppe, „Realkreditten“, kan atter inddeles i to Grupper:

- a) Immobiliarkredit eller Hypotekcredit (Grundkredit). Det vil sige Laan mod Pant i faste Ejendomme.
- b) Mobiliar- eller Haandpantcredit; her stiller Laantageren Sikkerhed i ham tilhørende Ejendele (Løsøre), Laanyderne tager disse i Besiddelse direkte eller indirekte uden at blive Ejere deraf. Det kan være Værdipapirer, Varer, Lagerbeviser eller Konnossementer etc.

Anden Gruppe. Den personlige Kredits Inddeling kan sammenfattes i 4 Former:

- a) Den individuelle Kredit (blanko Kredit) Bogkredit.
- b) Kautionskredit mod enkelt Kaution, Selvskyldner-Kaution, begrænset eller ubegrænset.
- c) Vekseldiskontkredit.
- d) Diskontering af Bogfordringer.

Af praktiske Grunde er der mellem de forskellige Kreditinstitutter foretaget en Arbejdsdeling, idet Kreditforeninger, Hypotekbanker og Sparekasser har sat sig som Hovedformaal at tilfredsstille Realkreditten, særlig mod Pant i Grundejendomme, altsaa Kredit med lang Frist.

Banker derimod plejer specielt at understøtte den mobile Kredit med kort Frist, den Forretningsform, der i Reglen betinger et kortvarigt Omløb, saasom Diskon-

tering af Veksler, Bogfordringer, Ydelse af Laan i løbende Regning samt Lombardering af Værdipapirer og Varer etc.

Landbrugets Kredit bestaar saavel af Realkredit som Personalkredit.

Men i Almindelighed forstaaer man ved Landbrugets Kredit, Hypotek- eller Grundkredit, den Kredit, hvormed Landmanden forstærker sin egen Kapital til Køb af Jord og til Anskaffelse af Bygninger, Besætning og Inventar samt til Jordens Kultur, og som i Forening kan kaldes Landmandens bundne Anlægs-kapital.

Personalkreditte staaer derimod i nøje Forbindelse med Landmændenes Omløbskredit, og dermed menes den Kredit, han faar hos sine Leverandører i Form af ydet Arbejde eller leverede Varer, eller hos Pengeinstitutterne i Form af flydende Kapital imod sin personlige Sikkerhed med eller uden Kaution til at tilfredsstille det Behov, den daglige Drift medfører. Disse Kreditter samt Landmandens egen flydende Kapital kan man nærmest betegne som hans Driftskapital.

Hvordan maa Landbrugets Realkredit være organiseret?

- a) Den maa være saaledes organiseret, at den ikke ved en pludselig Opsigelse kan kræves tilbagebetalt med kort Varsel, altsaa helst uopsigelig fra Kreditors Side eller med mindst 6 Maa-neders Varsel. Thi det er vanskeligt for Landmanden til enhver Tid, bortset fra de dermed forbundne Omkostninger, at frigøre sig for sin Gæld, da saavel den fremmede som den egne Kapital er bunden i Landvæsenet.

- b) Den Rentefod, Landbruget maa svare af sin Realkredit, er paa den ene Side afhængig af Kapitalmarkedet (Tilbud og Efterspørgsel efter Kapital i givet Øjemed) samt Sikkerheden; men paa den anden Side maa den være tilpasset efter Landbrugets Rentabilitet, naar den ikke skal virke hemmende.

En Hovedbetingelse for Landbrugets sunde Udvikling er kort sagt rolige og billige Penge.

For Tiden svares der som Regel for første Prioritetslaan i Landejendomme, naar Valuta er pari, fra 4⁰/₁₀₀ til 4¹/₂ ⁰/₁₀₀ p. a. For Laan paa anden Prioritet er Renten i Øjeblikket 4¹/₂ ⁰/₁₀₀ til 5⁰/₁₀₀. Der findes dog endnu Laan i Nord-slesvig, hvor Renten saavel for første som anden Prioriteter overskrider de anførte Satser.

- c) Endvidere skulde Laanene helst være amortisable, da det foruden at vænne Landmanden til fornuftig Økonomi, saa at Gælden reduceres lidt efter lidt, ogsaa medfører Skattelettelser. Er Afdraget nemlig retslig fastlagt, er det Landmanden tilladt at bringe det i Afdrag paa sin skattepligtige Indtægt, dog med den Begrænsning, at Afdraget ikke maa overskride 1⁰/₁₀₀ af Kapitalen, ialt højest 600 Mk. p. a.

Hvor faar det nordslesvigske Landbrug sin Kredit dækket?

(Historisk Oversigt).

I ældre Tider var det her i Norden Staten, der ved Siden af Privatfolk ydede Landbruget Kredit. Dette skete gennem „Kreditkassen“, der ved Forordning af

16. Aug. 1786 oprettedes for Kongerigerne Danmark og Norge samt Hertugdømmerne Slesvig og Holsten.

Denne Kreditkasse var imidlertid ingen Kreditforening, men kunde nærmest betegnes som en Afdeling af Statskassen, idet en Del af dens Beholdning blev stillet denne Kasse til Disposition til direkte Udlaan, med regelmæssig Amortisation.

Dens Virksomhed blev ophævet ved Reskript af 9. Febr. 1816, og Grunden var de sørgelige Pengeforhold efter Statsbankerotten, saa det paa den Tid næsten var en Umulighed at opnaa Laan i Landejendomme.

Senere var det Sparekasserne, hvoraf den første for Danmarks Vedkommende oprettedes 1810, der fik indgribende Betydning for Landbrugets Realkredit.

Her i Hertugdømmerne blev den første Sparekasse allerede oprettet 1796 i Kiel. Nordslesvig fulgte efter i 1819, saa vore ældste Sparekasser kan se tilbage paa en rigelig halvfemsindstyveaarig Bestaaen.

Udviklingen af Landbrugets Kreditforhold i Danmark fik dog først et større Opsving, efter at den danske Kreditforenings Grundlov af 20. Juni 1850 var givet og der Landet over var blevet oprettet et Antal Kreditforeninger.

Jeg vil i Korthed belyse, hvad en Kreditforening er. Den er en Sammenslutning af Grundejere med det Formaal at skaffe Ejerne af faste Ejendomme Laan paa de hensigtsmæssigste Betingelser.

Naar et af Medlemmerne ønsker et Laan, stiller han et Andragende til Direktionen, hvorpaa der foretages Taksation af Ejendommen; dernæst udsteder Laansøgeren en Obligation for Beløbet og stiller Foreningen

sin Ejendom som Sikkerhed. Af Foreningen erholder han $\frac{3}{5}$ af Taksations-Beløbet tildelt i dens Obligationer, og ved at sælge disse tilvejebringes den ønskede Kapital. Salget af Kreditforenings-Obligationer gaar forholdsvis let fra Haanden, da de lyder paa Ihænde-haver og har deres Marked paa Børsen i København. En Del af Obligationerne noteres og forhandles ogsaa paa udenlandske Børser, ligeledes kan man gennem Dagspressen holde sig paa det løbende med, hvad Kursen er til enhver Tid.

Foreningens Medlemmer hæfter solidarisk, men for at begrænse Ansvar et afslutter Foreningen en Serie, naar den samlede Gæld har opnaaet et passende Beløb, der saaledes danner en Risikogruppe for sig. Ved at tage Laan hos en Hypotekbank medfølger det solidariske Ansvar ikke; her er Ansvar et overført paa Aktionærerne, og disses Ansvar atter begrænset til selve Aktiekapitalen.

De danske Kreditforeninger er tagne efter det tyske Forbillede „Landschafterne“, hvoraf den første oprettedes 1770 i Slesien af Frederik den II. til Afhjælp af Nøden blandt Godsejerne i Slesien efter Syvaarskrigen.

Selve Planen til den første Kreditforenings Organisation samt dens Pantebreve hidrører fra en Købmand Büring i Berlin. Oprindeligt var Pantebrevene sikrede i specielle Hypoteker paa et bestemt navngivet Gods og med Medlemmernes solidariske Ansvar. Renten paa Pantebrevene var til at begynde med 5%. Det mærkeligste ved disse første Pantebreve var, at de kunde opsiges med seks Maaneders Varsel til Foreningens Direktion, medens Laanene, som den enkelte havde

modtaget, var uopsigelige og uden aarlige Afdrag. Dette medførte selvfølgelig senere Kalamiteter, saa at enkelte Foreninger maatte ansøge Staten om Indrømmelse af et Moratorium. Staten maatte ogsaa af og til gribe ind ved at indfri de opsagte Obligationer for at forebygge Kreditforeningernes Ruin.

Den første Kreditforening (Landschaft) her i Hertugdømmerne oprettedes 1811. Formaalet var at optage et samlet Laan af 500,000 Daler Courant og deraf at udlaaene til Medlemmerne. Foreningen maatte allerede efter faa Aars Forløb likvidere efter at have bragt Medlemmerne betydelige Tab.

Efter dette forfejlede Forsøg og indtil 1861 hører vi ikke noget om Kreditforenings-Virksomheden i Hertugdømmerne. Først paa dette Tidspunkt har den vest- og sønderjyske Kreditforening i Ringkøbing, der oprettedes 1860, udvidet sit Arbejdsomraade til Nordslesvig, men dens Virksomhed her i Nordslesvig blev kun af kort Varighed og ringe Betydning, da vor Landsdels Adskillelse fra Kongeriget Danmark i høj Grad vanskeliggjorde Samarbejdet.

Ved Begyndelsen af dette Aarhundrede var Forbindelsen mellem Nordslesvig og denne Kreditforening omtrent udslettet, idet der da kun fandtes 7 Interessenter med 44,000 Kr. Laan tilbage.

Atter gaar der en lang Række af Aar, hvor det nordslesvigske Landbrug maa klare sig uden Kreditforeninger. Først i Aaret 1882 afhjælpes dette Savn ved Oprettelsen af „Landschaftlicher Kreditverband für die Provinz Schleswig-Holstein“ i Kiel, der nu for Tiden er det Institut, der har den største Udbredelse og den

største Betydning for Landbrugets Realkredit i Nordslesvig. I et efterfølgende Afsnit vil jeg udførligere omtale dette Institut.

Overalt, hvor Laanene faas ved Kreditforeninger, sker Laanets Udbetaling i Foreningens Obligationer (her til Lands kaldet Pantebreve), og det kan være 3, 3 $\frac{1}{2}$ og 4%, alt efter som man finder det fordelagtigst i det givne Øjeblik.

Ved disse Kreditforeningsobligationer er der skabt et Værdipapir, der forener Hypotekets Sikkerhed med Børspapirets lette Afsættelighed, saa vort Landbrug ved Hjælp af dette Kreditmiddel formaar at drage Fordel af det store Pengemarked.

Her i selve Nordslesvig er det følgende Institutter, der dækker Landbrugets Kreditbehov.

- a. Landschaftlicher Kreditverband für die Provinz Schleswig-Holstein, Kiel.
- b. Schleswig-Holsteinische Landschaft, Kiel.
- c. Preussische Central-Bodenkredit A. G., Berlin.
- d. Landeskulturrentenbank, Kiel.
- e. Rentebanken (Generalkomm. og Specialkomm.)
- f. Bosættelsesselskabet i Kiel.
- g. Nordslesvigsk Kreditforening, Haderslev.
- h. De hjemlige Sparekasser, Raiffeisenkasser og Banker samt en Del fremmede Sparekasser sydpaa.

a. *Landschaftlicher Kreditverband für die Provinz Schleswig-Holstein*, Kiel, (oprettet 1882) er, som allerede tidligere berørt, den Kreditforening, der har den største Udbredelse i Nordslesvig. Jeg vil derfor ogsaa omtale dette Institut noget udførligere end de øvrige.

„Landschaftlicher Kreditverband für die Provinz Schleswig-Holstein“ havde efter Fradrag af de tilbagebetalte Laan ved Udgangen af 1909 og 1911 35,080,000 Mark henholdsvis 38,380,000 Mark Hypoteklaan indestaaende i nordslesvigske Landejendomme paa første Pant. Laanene er fordelte paa de fire nordslesvigske Amter som følger:

	Ultimo 1909.	Ultimo 1911.
Haderslev Amt . . .	Mk. 19.000.000	Mk. 21.710.000
Aabenraa do. . . .	„ 3.330.000	„ 4.180.000
Sønderborg do. . . .	„ 5.750.000	„ 5.480.000
Tønder do. . . .	„ 7.000.000	„ 7.010.000
	<u>Mk. 35.080.000</u>	<u>„ 38,380.000</u>

Ifølge Instituttets Regnskab for 1911 udgjorde de samlede Hypoteklaan ultimo 1911:

a. til 4%	Mk. 21.671.400
b. „ 3½%	„ 31.086.000
c. „ 3%	„ 1.693.100
	<u>tilsammen „ 54.450.500</u>

Instituttets 4, 3½ og 3% Pantebreve udgjorde tilsammen ultimo 1911 Mk. 52.395.400

Amortisations-Konto ultimo 1911	<u>Mk. 2.295.762.73</u>
Reservefonds-Konto „ „	<u>Mk. 722.765.04</u>

Af de forannævnte Tal fremgaar det med Klarhed, at denne Kreditforenings Virksomhed i overvejende Grad er henlagt til selve Nordslesvig, idet omtrent ¾ af dens samtlige Laan er anbragte i de fire nordslesvigske Amter.

For de af Instituttet udstedte 3%, 3½% og 4% Pantebreve noteredes der den 18. November 1911 paa

Berlins Børs en Kurs af henholdsvis 81,25, — 91,40, — 99,25.

Til nærmere Belysning af Instituttets Organisation vil jeg i afkortet Form bringe en Oversættelse af et Circulære, som ganske sikkert i mere end én Retning vil kunne gøre Krav paa Interesse:

„Da de forstandige Danskere efter den lykkelig overstaaede franske Krig var naaede til den Overbevisning, at Hertugdømmerne var definitivt tabte for Danmark, opsagdes den af de danske Banker og Privatkapitalister i det nordligste Slesvig hypotekarisk anbragte danske Kapital i en saa betydelig Grad, at mange Grundejere derved kom i en pinlig Stilling. Det var nemlig svært at skaffe andre Penge til Veje, da enhver Forbindelse i den Retning manglede med den sydlige Del af Provinsen, og der fra den Side heller ingen Tilbøjelighed fandtes til at anbringe Kapital i Nordslesvig, hvor dengang endnu — før den nye Grundbogsordning — den jyske Lov var i Kraft, og Skyld- og Panteprotokollen ingen rene Realfolio indeholdt, saa at en Bedømmelse af Sikkerheden var vanskelig.

For at afhjælpe denne Ulempe sluttede Repræsentanterne for Landbrugsforeningerne i det nordlige Slesvig sig sammen for at danne et Kreditinstitut efter de nyeste Grundsætninger til at yde Laan til Grundejere paa Landet. I Begyndelsen vilde det, trods den flensborgske og sønderborgske Landraads ihærdige Understøttelse, dog ikke rigtig lykkes at overvinde de Vanskeligheder, der traadte i Vejen. Først efter flere Aars Anstrengelse, da man besluttede sig til at forøge nævnte Komite med et Antal Mænd fra de øvrige Egne i Provinsen, som havde almen Vel for Øje, og efter at det var lykkedes at vindet Landbrugets Generalforening og Provinslanddagen for Foretagendet, kunde endelig „Landschaftlicher Kreditverband für die Provinz Schleswig-Holstein“ oprettes, der begyndte sin Virksomhed i Aaret 1882

og nu selvfølgelig stillede sig til Disposition for samtlige Grundejere i Provinsen. Efter en langsom Udvikling til at begynde med har Deltagelsen i den nyere Tid taget et betydeligt Opsving, saa at Forbundet for Tiden har ca. 3000 Medlemmer, og den har erhvervet sig Hypoteker i Slesvig og Holsten for 54 Millioner Mark. Deraf tilhører langt de fleste det nordlige Slesvig, dog er ogsaa andre Dele af Provinsen delagtige med større eller mindre Beløb.

Af det følgende vil nu Forbundets Karakter og Indretning blive klarlagt ved et kort Uddrag af Statutterne.

„Landschaftlicher Kreditverband“, der danner en Forening af Grundejere i Provinsen med det Formaal at besørge Realkreditter, er en med Korporationsret udstyret offentlig Kreditanstalt, der har Ret til, for at tilvejebringe de fornødne Penge til Medlemmerne, at udstede paa Ihænderhaver lydende Pantebreve, der er funderede i de Hypoteker, som er erhvervede i Medlemmernes Grundejendomme. Som Medlem kan enhver Ejer optages, der har et Grundstykke, som benyttes i Landbruget, og der har et Grundskat-Nettoudbytte paa mindst 50 Mk.

Forbundets Anliggender ledes af Direktionen, Forvaltningsraadet og Generalforsamlingen under Tilsyn af den Kongelige Statsregering. Direktionen bestaar af tre af Forvaltningsraadet valgte Medlemmer, som stadfæstes af Kongen og beediges af Kommissaren. Det ene Medlem maa have Kvalifikation til at forestaa et Dommer-Embede. Forvaltningsraadet bestaar af ni af Generalforsamlingen paa seks Aar ad Gangen valgte Medlemmer, der tillige maa være Medlemmer af Forbundet og have en Grundejendom, paa hvilken en højere Pantebrevsgæld er eller kan blive indført for Forbundet. Forvaltningsraadet overvaager Direktionens Forretningsførelse og hele Forvaltningen. Den ordentlige Generalforsamling sammenkaldes regelmæssig aarlig i den første Halvdel af Aaret, en overordentlig efter Behov. Ethvert For-

Forbundsmedlem (Hypotekskyldner) har paa Generalforsamlingen lige Stemmeret (uden Hensyn til Laanets Størrelse.) Aarsberetningen offentliggøres aarlig

Forbundet bevilliger sine, stedse paa første Pant indførte Laan i selv udstedte Pantebreve, til nominel Værdi, og dette kan alt efter Valg ske til 3, 3½ eller 4% Renter. Laantageren kan selv sælge Pantebrevene eller overdrage Salget af disse til Direktionen, der besørger Salget af Pantebrevene provisionsfrit og kun beregner sig sine egne Omkostninger. Prisen retter sig efter Forholdene paa Pengemarkedet. Saa længe Skyldneren efterkommer sine Forpligtelser overfor Forbundet, og Pantets Sikkerhed ikke forringes i nævneværdig Grad, er Laanet fra Forbundets Side uopsigeligt, hvorimod Skyldneren til enhver Tid kan opsiges Laanet eller betale Afdrag derpaa. (Tilbagebetalingen maa dog ske i Instituttets tilsvarende Obligationer, som Laanet lyder paa.)

Naar det ønskede Laans Størrelse ikke overskrider 20 Gange Grundskat-Nettoudbyttet, er en Taksation ikke nødvendig. Ved Krav, der gaar derudover, skal Værdien af det Grundstykke, hvorpaa der laanes, først fastsættes efter det af Forvaltningsraadet udarbejdede og ministerielt bekræftede Taksationsreglement. I Reglen maa Laanets Størrelse dog ikke overskride 30 Gange Grundskat-Nettoudbyttet. Direktionen har dog Ret til at overskride denne Grænse i Egne, hvor Jordbundens Kultur i en saa betydelig Grad har forbedret sig, at den gamle Bonitering ikke mere svarer til Forholdene, og hvor Taksten uden Tvivl tillader det. I Taksations-Omkostninger erlægges der af et Grundstykke med et Grundskat-Nettoudbytte indtil 1000 Mk., — 15 Mk., ved et højere Nettoudbytte 40 Mk. Til at foretage Vurderingen er der antaget talrige, gennemgaaende af Kredsdagen anbefalede Tillidsmænd. Mindre Taksationer udføres af en Taksator, større derimod af to under Ledelse af en Taksationskommissar. Forlods indførte Byrder, Aftægt og lignende, er dog herved at tage i Betragtning.

Skyldnerne har ved Optagelsen i Forbundet at betale 1 Mark for hvert modtaget paabegyndt Tusinde af Laanet i Indtrædelsespenge, hvorved de erhverver sig Andel i det opsparede Reservefond, som for Tiden beløber sig til ca. 700,000 Mk. Endvidere skal Skyldnerne den 1. Juni og 1. December, foruden de kontraktlig forfaldne halvaarlige Renter, aarlig betale $\frac{1}{2}\%$ i Amortisationsbidrag og $\frac{1}{10}\%$ (før $\frac{1}{4}\%$) i Forvaltningsgebyr, som ligeledes er at erlægge i halvaarlige Rater til Direktionen sammen med Renterne. Amortisationsbidragene bliver tilligemed paaløbende Renter godskrevne Medlemmerne halvaarlig paa en særlig Konto og forrentes med samme Rente, som Laanet lyder paa. Saldoen af det saaledes indvundne Tilgodehavende meddeles paa hver Rentekvittering. Naar dette Tilgodehavende udgør mindst $\frac{1}{10}$ af Gælden, staar det Skyldneren frit at forlange en Slettelses-Kvittering for den saaledes afbetalte Del af sin Gæld, dog kan Skyldneren ogsaa faa et nyt Pantebrevs-laan bevilliget indtil Højden af det Beløb, Afdraget udgør“.

Ifølge Forbundets Amortisationsplan over et 4% , Pantebrevs-laan paa 30,000 Mk., med $\frac{1}{2}\%$ aarligt Afdrag, amortiseres en saadan Gæld i 55 Aar, 7 Maaneder og 7 Dage, og der udkræves hertil kun et Kapitalafdrag af rigelig 8,340 Mk., da Resten 21,660 Mk. er tilvejebragt i Renter og Renters Renter. Et $3\frac{1}{2}\%$ Pantebrevs-laan amortiseres i rigelig 60 Aar.

En Landmand, som skal gøre Brug af 10,000 Mk. i kontante Penge og i dette Øjemed vil optage et uopsigeligt, amortisabelt Laan paa sin Ejendom, staar overfor det Spørgsmaal, om et $3\frac{1}{2}\%$ eller 4% Pantebrevs-laan vil være fordelagtigst i Øjeblikket, naar Kursen for de $3\frac{1}{2}\%$ er 92 og for de 4% er 100.

For at gøre Regnestykket noget mere enkelt, er Amortisationsperioden for det $3\frac{1}{2}\%$ Laan afrundet til 60 Aar, for det 4% Laan til 56 Aar, hvilket er de gængse Tal i Praksis.

*Kalkulation over et Kieler Laan paa Mk. 10.000 —
Effektivt.*

Eks. A

Mk. 10 000,—	4% Pantobr. à pari	= Mk. 10.000	kontant.
aaelig Rente	4%	= Mk. 400,—	
„ Afdrag	$0,5\%$	= „ 50,—	
„ Forvaltningsgebyr	$0,1\%$	= „ 10,—	
	<u>$4,6\%$ p. a.</u>	= „ 460,—	p. a.

Laanet amortiseres med $\frac{1}{2}\%$ p. a. i ca. 56 Aar, saa der bliver at betale til Renter og Afdrag ialt

Mk. 25.760.—

Eks. B.

Mk. 10.869,56—	$3\frac{1}{2}\%$ Pantobr. à 92	= Mk. 10.000,	kont.
aaelig Rente	$3,5\%$	= Mk 380,43,5	
„ Afdrag	$0,5\%$	= „ 54,34,8	
„ Forvaltningsgebyr	$0,1\%$	= „ 10,87	
	<u>$4,1\%$ p. a.</u>	= „ 445,65,3	p. a.

Prøve: $92 - 4,1\% - 100 = 4,45,65\%$ Diff. 14,35 p. a.

Dette Laan amortiseres i ca. 60 Aar med $\frac{1}{2}\%$ p. a. saa der bliver at betale til Renter og Afdrag ialt

Mk. 26.739,—

Herefter er der betalt Mk. 979,— mere for et $3\frac{1}{2}\%$ Laan end for et 4% Laan i hele Tidsperioden.

NB. Hertil kommer dog, at jeg aarlig i 56 Aar har at betale Mk. 14,35 mere for et 4⁰/₀ Laan end ved et 3¹/₂ ⁰/₀ Laan, hvilket udgør i et Tidsrum af 55 Aar i Renters Renter à 4⁰/₀ ved 1 Gang aarlig Rentetilskrivning Mk. 2.063,61; hertil kommer endvidere Eks. B.s Fordel for Henstand med de fire sidste Rater 4, 3, 2, henholdsvis et Aar à 445,65, hvilket beløber sig til

Mk. 165,04 ialt Mk. 2.228,65

Resultatet bliver en Fordel paa Mk. 1.249,65
ved at tage et 3¹/₂ ⁰/₀ Laan.

Prøve: Eks. A betaler i 56 Aar Mk 460,— = Mk. 25.760,—

„ B. betaler i 56 Aar „ 445,65 = „ 24.956,40

„ B har altsaa betalt Mk. 803,60

mindre end A.

Eks. B. hensætter til Gengæld i 56 Aar i en Sparekasse

Differencen Mk. 14,35 aarlig = Mk. 803,60,

heraf Renters Renter i 55 Aar à 4⁰/₀ = „ 2.063,61

Eks. B. har altsaa efter 56 Aar Mk 2.867,21

staaende i Sparekassen.

Eks. B. skal endnu i fire Aar betale

Mk. 445,65 til Kiel, hvilket er Mk. 1.782,60

Eks. B. foretrækker at betale straks.

Kiel godtgør derfor i Rabat

med Renters Renter „ 165,04

Afløsningssum Mk. 1.617,56

som hæves i Sparekassen.

Herefter indvindes der ved det 3¹/₂ ⁰/₀ Laan

en Fordel paa Mk 1.249,65

b. „Schleswig-Holsteinische Landschaft“ i Kiel er oprettet 1895 af Interessenterne i Fælles-Fondet for slesvigske og holstenske adelige Klostre og Godser med et Garantifond paa *Mk. 1.000.000*. Denne Kreditforening har særlig i de senere Aar, begrundet paa, at dens Laanegrænse er noget højere end ved den først omtalte, vundet stærk Fremgang i Nordslesvig og indtager nu en anden Rangs Stilling for Kreditforenings-Laan i vor Landsdel.

I Modsætning til „Landschaftl. Kreditverband“ er det store Flertal af den nærværende Kreditforenings Medlemmer udelukket fra Foreningens Generalforsamling, denne sammensættes nemlig ifølge Statut af et Udvalg paa 19 Medlemmer samt de Medlemmer, der er Interessenter i Fællesfondet.

Efter det til min Raadighed staaende Talmateriale udgjorde Instituttets samtlige Laan i de fire nordslesvigske Amter pr. 1. Oktober 1911

16,109,100 Mark,

som var fordelt saaledes:

Haderslev	Amt		Mk. 7,157,050
Aabenraa	do.		„ 2,986,550
Sønderborg	do.		„ 1,020,150
Tønder	do.		„ 4,945,350
	tilsammen		<u>Mk. 16,109,100</u>

Instituttets samtlige Laan udgjorde pr. 1. Oktbr. 1911

61,655,750 Mark.

Da der mellem denne Kreditforening og andre preussiske Kreditforeninger af lignende Art bestaar en Sammenslutning, forhandles og noteres Pante-

brevene under Fællesbetegnelsen „Landschaftliche Central Pfandbriefe“.

Berlins Børs noterer i Øjeblikket for disse 3, $3\frac{1}{2}$ og $4\frac{0}{10}$ Pantebreve henholdsvis 81,50, 89,50 og 100,—.

Instituttet yder Laan efter tre Takster: 1. Pantebrevstaksten, 2. Grundskattaksten og for det tredie Boniteringstaksten.

1. *Efter Pantebrevstakst* bevilliges der Laan indtil 20 Gange Nettoudbyttet uden Taksation.

2. *Efter Grundskattakst* bevilliges der Laan indtil 35 Gange Nettoudbyttet plus 10 Gange Beboelseshusets Brugsværdi, minus 20 Gange de paa Grundstykket hvilende Hæftelser og Afgifter.

Direktionen kan beslutte et Tillæg eller Fradrag af indtil 20% af Grundskattaksten.

Denne Laaneform er fordelagtigst i Haderslev Østeramt med høj Bonitering.

3. *Boniteringstakst.*

Denne Taksationsform er fordelagtigst, hvor der er en lav Bonitering, og Kreditforeningen yder efter Boniteringstaksten Laan paa Ejendomme indtil $\frac{2}{3}$ af den fastslaaede Taksationsværdi.

Endvidere yder den Laan for det eventuelle Disagiobeløb, der kan fremkomme ved Laan, hvis Kurs er under pari. Slige Tillægslaan maa dog forrentes med 5% p. a., ligeledes forhøjes Amortisationen med $\frac{1}{2}$ % af hele Pantebrevslaanet, indtil Tillægslaanet er amortiseret.

Pantebrevslaanene kan ved dette Institut til enhver Tid efter Behag afløses i Kontanter eller Pantebreve, hvilket kan have sin Fordel for Laantageren,

f. Eks. i det Tilfælde, at han vil foretage en Konvertering af sit 4⁰/₁₀₀ Laan, naar Kursen paa de 4⁰/₁₀₀ Pantebreve noteres over pari, og de 3¹/₂ ⁰/₁₀₀ staar i en forholdsvis god Kurs.

De øvrige Betingelser er i det hele og store de samme, som hos det først omtalte Institut.

- c. „*Preussische Central-Bodenkredit A. G.*“ i Berlin er ikke nogen Kreditforening, men en Hypotekbank og benyttes overvejende her i Nordslesvig, hvor det drejer sig om Laan i mindre Ejendomme med mindre end 50 Mk. Nettoudbytte. Disse Laan kan nemlig ikke faas i de to andre Institutter dog er der ogsaa en Del større Ejendomme, der faar Laan fra denne Bank.

Dens Rentebetingelser er noget ugunstigere end Kreditforeningernes; den beregner i Øjeblikket for Laan

under Mk. 10.000. 4 ³/₈ ⁰/₁₀₀ plus ¹/₂ ⁰/₁₀₀ Amort.

Amort. (53¹/₂ Aar).

over Mk. 10.000. 4¹/₄ ⁰/₁₀₀ plus ¹/₂ ⁰/₁₀₀ Amort.

Amort. (54¹/₂ Aar).

Beløbene udbetales netto med ¹/₂ ⁰/₁₀₀ Afdrag til Dækning af Omkostningerne.

- d. „*Schleswig-Holsteinische Landeskulturrentenbank*“ i Kiel er et provinsielt Foretagende.

Formaalet med „Landeskulturrentebanker“ er at yde Landbruget Realkredit til Forbedring af Jordens Kultur ved Afvanding, Mergling, Opdyrkning af Hedejord, Bygning af Diger etc.

I Haderslev Amt har Mergelforbundet for Nørre-Rangstrup Herred fornylig ved „Landeskulturrente-

banken“ i Kiel faaet et Laan paa Mk. 700.000 til Dækning af Omkostningerne ved Merglingen der paa Eggen. Laanet er udbetalt i 4⁰/₀ „Landeskulturrentebreve“, og disse er blevne afregnede til 99,50. Renten er 4⁰/₀ plus ¹/₅ ⁰/₀ Forvaltningsgebyr.

Laanet amortiseres med 4⁰/₀ aarligt Afdrag og opsparede Renter og er amortiseret i 17¹/₂ Aar.

Forbundet har endvidere ved „Landesversicherungsanstalt Schleswig-Holstein“ i Kiel faaet Mk. 300.000. til 4⁰/₀ Renter og 3,4⁰/₀ Afdrag, som amortiseres i rigelig 19 Aar.

Dette Laan er fordelagtigere end det første, da der spares Kurstab og ¹/₅ ⁰/₀ Forvaltningsgebyr.

De enkelte Landmænd, der har modtaget Mergel fra Forbundet, afbetaler den ligeledes i en længere Aarrække i Form af Mergelafgift, som erlægges sammen med Skatterne. Afgiften hviler som en Realhæftelse paa Ejendommen, indtil sidste Rate er betalt. (Afgiften er fortrinsberettiget ligesom Skatterne).

Forbundet, der har erhvervet sig Ret som offentlig Korporation (Rechte der öffentlichen Körperschaften), har ved Siden af Provinsforvaltningen Kredsudvalget som tilsynsførende Myndighed.

e. „Rentenbank für Schleswig-Holstein“ i Stettin.

Formaal: Afløsning af Reallaster, Tiender etc., i hvilket Øjemed der udstedes 4⁰/₀ Rentebreve; disse noterer for Tiden ca. pari.

Rentebankerne arbejder med statslige Driftsmidler (Fonds) og har store Reserver, ¹/₁₂ 1904 Mark 16 000.000. Rentebankernes Forpligtelser er garanterede af Staten.

Senere blev Rentebanks-Loven udvidet til at omfatte Oprettelse af mindre og mellemstore Rentegaarde. Formaalet med Rentegaardene er at skabe nye og flere Hjem paa Landet ved at udstykke eller dele en større Ejendom i to eller flere.

At købe en Ejendom i det Øjemed at omdanne den til en Rentegaard strider imod Loven, Principper, er, at der ved Delingen opstaar en ny Arne.

Rentebanken yder Rentegaardsejeren ifølge Takstation $\frac{3}{4}$ af den fornødne Kapital, der udkræves til at overtage en saadan Rentegaard, Jord og Bygninger. Udbetalingen sker i $3\frac{1}{2}\%$ Pantebreve. Kursen er ca. 90.

Rentegaardsejeren har altsaa at tilvejebringe $\frac{1}{4}$ af dette Beløb og Besætningen samt det eventuelle Kurstab, som i Øjeblikket er ca. 10% .

Rentegaardsejeren nyder Begunstigelse med Hensyn til de Afgifter, der medfølger ved enhver Ejendomshandel.

De modtagne Laan ($\frac{3}{4}$ af Værdien) forrentes og afdrages i Form af en Rentebankrente, der er indført i II. Afdeling i Grundbogen.

De bevilligede Laan er uopsigelige fra Rentebankens Side, naar Rentegaardsejeren efterkommer sine Forpligtelser, og Laanet kan baade være et $3\frac{1}{2}\%$ og et 4% Rentebrevs, men der udstedes for Tiden kun $3\frac{1}{2}\%$.

1. Er Laanet ordnet i $3\frac{1}{2}\%$, svares der 4% af Rentebrevenes Nominalbeløb og det kontante Beløb, der er givet til Udfyldning. (Det er $3\frac{1}{2}\%$ i Rente og $\frac{1}{2}\%$ Amortisation i en Tidsperiode af $60\frac{1}{2}$ Aar).

2. Naar Laanet er ordnet i $4\frac{0}{10}$, svares der $4\frac{1}{2}\frac{0}{10}$ af Rentebrevens Nominalbeløb plus det kontante Beløb til Udfyldning. (Det er $4\frac{0}{10}$ i Rente og $\frac{1}{2}\frac{0}{10}$ Amort. i en Tidsperiode af $56\frac{1}{12}$ Aar).

Rentegaardsejeren kan ifølge Rentegaards-Kontrakten i Reglen ikke opsige Laanet i de første 10 Aar uden Generalkommissionens Samtykke. Endvidere kan Ejendommen hverken helt eller delvis sælges, saalænge der hviler Rentebankrenter paa den, uden Generalkommissionens Tilladelse, hvem der ogsaa ret ofte i særlige Tilfælde er indrømmet Genkøbsret.

Denne Klausel om Genkøbsretten, med sine forskellige Variationer, er en Hæftelse, der hviler paa Ejendommen, og som i høj Grad indskrænker den nuværende samt de efterfølgende Ejeres Handlefrihed og i visse Retninger tvinger dem til at underkaste sig politisk Censur. Ligeledes vil en saadan Hæftelse paa Ejendommen ret naturligt medføre en Indskrænkning af Ejerens Kreditevne samt Ejendommens Værdi, da Genkøbsprisen i paakommende Tilfælde er fastsat til $90\frac{0}{10}$ af Taksationsværdien.

I Dødstilfælde gaar Rentegaardene i Arv efter en bestemt Arvefølge, Afvigelser betinger Generalkommissionens Samtykke.

f.

Bosættelsesselskabet:

„Schleswig-Holsteinische gemeinnützige Siedlungs-Genossenschaft“ i Kiel.

Bosættelsesselskabet har i mangt og meget Lighed med Rentegaardsindretningen, men den gaar yderligere i sine Formaal, idet den opretter ganske smaa

Ejendomme for derved at hidføre en stærkere Bosættelse paa Landet.

I Hovedsagen skaffes Midlerne til Veje paa samme Grundlag som ved Rentegaardene, dog med den Forskel, at Bosættelsesselskabet selv overtager de $3\frac{1}{2}\%$ Rentebreve til deres fulde Paalydende, saa at Køberne ikke lider noget Kurstab, hvilket er ca. 10% i Øjeblikket.

Bosættelsesselskabet har til Dato kun fundet ganske ringe Indpas i Nordslesvig, saa denne Organisation er saa godt som uden praktisk Betydning for vore Kreditforhold.

g. „Nordslesvigsk Kreditforening G. m. b. H.“
i Haderslev.

Med Henblik paa den Fare, Bosættelsesselskabet, Domæneopkøbet og Dannelsen af Rentegaarde kunde medføre for den dansksindede Bondestand i Nordslesvig, var det, at „Nordslesvigsk Kreditforening“ blev oprettet i 1909 som et Værn om den hjemlige Jord.

Da „Nordslesvigsk Kreditforening“s Oprettelse samt dens Organisation er bleven indgaaende behandlet i Dagspressen og i min Afhandling „Det nordslesvigske Pengevæsen 1909“, vil jeg kun dvæle ved de Ting, der er af nyere Dato.

For at „Nordslesvigsk Kreditforening“ fremdeles kan blive ved at virke i Overensstemmelse med sit Program, udkræves der yderligere Virkemidler; disse er tænkte tilvejebragte ved Udstedelse af $4\frac{1}{2}\%$ funderede Bankobligationer, lydende paa Navn. Obligationer maa nemlig ifølge Loven ikke lyde paa

Ihændehaver, dertil udkræves statslig Bevilling, dog kan disse Navne-Obligationer, efter at den første Ejer af dem har sat sit *blanko Indossement* (Navns Underskrift) paa Bagsiden, circulere fra Haand til Haand, som ethvert andet Ihændehaverpapir uden yderligere Paategning.

Udleveringen af Obligationerne begynder til 1. Januar 1912, og der er allerede placeret et Beløb af ca. 250,000 Mk.

For at Bankobligationernes Indretning kan blive bekendt i en større Kreds af Befolkningen, vil jeg hidsætte et Aftryk af Prospektus og selve Obligationen med Emissionsbetingelserne.

Prospektus

over

4¹/₂ pCt. funderede Bankobligationer

udstedt af

Nordslesvigsk Kreditforening, G. m. b. H., Haderslev

(Selskab med begrænset Hæftelse).

„Nordslesvigsk Kreditforening“

„Nordslesvigsk Kreditforening“ G. m. b. H. blev den 10. November 1909 oprettet i Haderslev og paabegyndte den 1. Januar 1910 sin Virksomhed.

Dens fuldt indbetalte Stamkapital udgør

— Mk. 830,000,—, —

som er fordelt paa rigelig 1400 Medlemmer, der har deres Bostavn i Nordslesvig.

Selskabets Formaal er at virke til Fremme af Landbrug, Handel og Industri. Det tager særlig Sigte paa Landbrugets Kreditforhold for derigennem at bevare den nordslesvigske Jord i den danske Befolknings Eje.

For nu at fremskaffe de nødvendige Virkemidler, ud over den fra Medlemmernes Side indbetalte Garantikapital, er det Selskabets Hensigt at udstede Obligationer, som er

Balance-Konto pr. 31. December 1910.

<i>Aktiva</i>		Mk.	P.	<i>Passiva</i>		Mk.	P.
An Kasse-Konto:				Pr. Konto for Slamm-Indskud:			
Beholdning	3 545	78		Indbetalt af Medlemmerne.	830 000	—	
Hypotek-Konto A:				Konto pro diverse Kreditorer:			
Beholdning	219 825	—		Kreditorer	575 431	07	
Hypotek-Konto B:				Prioritets-Konto:			
Beholdning	120 700	—		Kreditorer	111 019	08	
Hypotek-Konto C:				Rente-Konto:			
Beholdning	513 302	50		Forudbetalt Diskonto af lø-	727	05	
Konto pro diverse Debitorer:				bende Veksler			
a) Debitorer mod				Vindings- og Tabs-Konto:			
Sikkerhed Mk. 204 780 79				Netto-Overskud pro 1910 .	9 405	89	
b) Banker og Korre-							
spondent Mk. 140 178 74	344 959	53					
Veksel-Konto:							
Beholdning	136 850	—					
Ejendoms-Konto:							
Indestaende i Ejendomme	182 400	28					
Inventar-Konto:							
Inventar	5918,46						
÷ Afskrivning	918,46						
	Mk.				Mk.		
	1 526 583	09			1 526 583	09	

funderede i de af Nordslesvigsk Kreditforening erhvervede Hypoteker for ydede Laan mod sekundært Pant i nordslesvigske Grundejendomme. Disse Hypoteker er holdt indenfor en passende Grænse i Forhold til Ejendommens Værdi ved Laanets Bevilling.

Til yderligere Sikkerhed vil disse Hypoteker blive deponerede i Haderslev Bank og baandlagte til Gunst for Obligationsejerne, ligesom Selskabet forpligter sig til ikke at udstede flere Obligationer, end der er baandlagt Hypoteker for.

Til nærmere Oplysning over Selskabets Forhold vedføjer vi dets Status.

Obligationerne inddeles i Serier, lyder paa Navn og udstedes i to Størrelser:

Litera A paa 1000,— Mark

Litera B paa 500,— Mark

Obligationerne saavel som Kuponerne er forsynet med tysk Stempel.

Tegningskursen er pari.

Første Serie vil blive afsluttet, saasart den har naaet 1 Million Mark, dog senest 31. December 1915, og vil fra 1916 blive amortiseret med mindst 3 pCt. p. a., saaledes at hele første Serie er fuldt indfriet i Løbet af 30 Aar. Udtrukne eller opsagte Obligationer blive indfriet med deres fulde paalydende Beløb.

Bestyrelsen for Nordslesvigsk Kreditforening G. m. b. H.

Tilsynsraadet:

Grosserer Julius Nielsen, Damager, Formand.

Malermester Hans Magnussen, Haderslev. Gaardejer Erik Efsen, Halk. Gaardejer H. D. Kloppenborg Skrumsager, Københoved. Møller Marius Top, Branderup. Købmand Poul Møller, Brøns. Gaardejer Sophus Godt, Holbæk. Gaardejer Johan Rossen, Felstedskov. Gaardejer Jakob Jensen, Gøllinggaard. Gaardejer Christian Iversen, Avnbøl. Forpagter Christian Linnet, Solvig. Gaardejer Karsten Outzen, Ellum. Gaardejer C. Gregersen, Frøslev. Gaardejer P. J. Refshauge, Ausbøl. Gaardejer Chr. Juhl, Fjeldstrup. Gaardejer B. Mygind, Østerlindet. Gaardejer Wil-

ken Nissen, Ørderup. Rentier Michael Ries, Aabenraa. Gaardejer Jørgen Hansen, Kliplev. Gaardejer Johan Nissen, Horsbyg. Gaardejer Hans Bladt, Lysabild. Gaardejer Jørgen Zachariassen, Dybbøl. Gaardejer Sønnik Linnet, Kærgaard-Emmerlev. Grosserer Lorenz Poulsen, Flensborg. Gaardejer Jørgen Søgaard, Jaruplund.

Direktionen:

J. H. Schmidt, Vojensgaard. Jens Schmidt, Haderslev.
M. Refslund Poulsen, Skovgaard.

Nordslesvigsk Kreditforening G. m. b. H.

Serie 1. No. 1. Litera A.

4 $\frac{1}{2}$ pCt. funderet Bankobligation

over

— **Ettusinde Rigsmark.** —

Nordslesvigsk Kreditforening tilstaar herved at være
Ettusind Mark skyldig til

Hr. N. N.

i Haderslev.

eller den, til hvem denne Obligation ved lovlig Transport overdrages, hvilket Beløb Banken forpligter sig til at forrente med 4 $\frac{1}{2}$ pCt p. a. i Henhold til omstaaende Betingelser.

Renten udbetales halvaarlig 2. Januar og 1. Juli paa Bankens Kontor eller hos de paa Obligationens Bagside opførte Banker mod Aflevering af den til Terminen svarende Kupon.

Denne til første Serie hørende Obligation er uopsigelig fra Kreditors Side, hvorimod Nordslesvigsk Kreditforening G. m. b. H. forbeholder sig Ret til, til enhver Tid med 6 Maaneders Varsel at opsigte den resterende Del af Obligationsslaanet til Udbetaling.

Første Serie vil blive afsluttet senest den 31. December 1915, eller saa snart den har naaet et Beløb af 1 Million Mark. Amortisationen af første Serie begynder 1916 og sker med mindst 3 pCt p. a. af Seriens oprindelige Størrelse, saa alle Obligationer af Serie I er udbetalt i Løbet af 30 Aar. Det bestemmes ved Lodtrækning, hvilke Obligationer, der skal udbetales.

Udtrukne eller opsagte Obligationer bliver indfriet med deres fulde paalydende Beløb, og Meddelelse til Obligationsejerne angaaende Udtrækning eller Opsigelse sker ved Kundgørelse i de under § 6 opførte Blade.

Obligationernes Paalydende samt disses Forrentning er sikret ved:

1. Nordslesvigsk Kreditforenings Stamkapital, Reserve og øvrige Formue.
2. De hos Haderslev Bank specielt til Fordel for Obligationsejerne deponerede Hypotekbreve, hvoraf der stedse vil være et til de cirkulerende Obligationer svarende Beløb i Behold, som forbliver ubehæftet i Haderslev Banks Værgø indtil Obligationernes Udbetaling.

Som Repræsentant, saavel for den enkelte som for de samlede Obligationsejere, har vi udnævnt Haderslev Bank, der i Henhold til omstaaende Betingelser vil varetage dette Hverv, da ikke den enkelte Obligationsejer, men kun alle i Fællesskab kan gøre deres Ret gældende overfor det deponerede Pant.

Haderslev, den 1. Januar 1912.

Nordslesvigsk Kreditforening

Gesellschaft mit beschränkter Haftung.

J. H. Schmidt.

Jens Schmidt.

Vi attesterer herved, at Nordslesvigsk Kreditforening har deponeret et saa stort Beløb i Hypotekbreve, som de cirkulerende Obligationer udgør, og at disse Hypotekbreve ere baandlagte til Fordel for Obligationsejerne.

Haderslev, den 2. Januar 1912.

Haderslev Bank.

Hübbe.

Bonde.

Emissions-Betingelser.

§ 1. De af Nordslesvigsk Kreditforening G. m. b. H. udstedte funderede 4½ pCt. Bankobligationer er ikke begrænset til en bestemt Totalsum, men de maa ingensinde overskride det 10dobbelte Beløb af Selskabets indbetalte

Stamkapital. Obligationerne er inddelte i Serier, lyder paa Navn og kan overdrages ved Endossement; de udfærdiges i to Størrelser:

Lit. A. Mk. 1000,— Lit. B. Mk. 500,—

og maa være egenhændig undertegnet af 2 Direktører. Endvidere maa hver Obligation være forsynet med Attest fra Haderslev Bank angaaende det deponerede Pant, og denne Erklæring maa ligeledes være undertegnet af 2 Direktører fra Haderslev Bank. Obligationerne er uopsigelige fra Kreditorernes Side, saalænge Renten prompt erlægges til Forfaldstid, hvorimod Nordslesvigsk Kreditforening G. m. b. H. forbeholder sig Ret til, til enhver Tid med 6 Maa- neders Varsel at opsigte den resterende Del af Obligations- laanet til Udbetaling. Første Serie vil blive afsluttet senest den 31. December 1915, eller saasnart den har naaet et Beløb af 1 Million Mark. Amortisationen af første Serie begynder 1916 med mindst 3 pCt. p. a. af Seriens oprin- delige Størrelse, saa alle Obligationer af Serie I er udbetalt i Løbet af 30 Aar. Det bestemmes ved Lodtrækning, hvilke Obligationer der skal udbetales. Udtrukne eller opsagte Obligationer bliver indfriet med deres fulde paaalydende Beløb ved de i § 2 nævnte Banker. Meddelelse til Ob- ligationsejerne angaaende Udtrækning eller Opsigelse sker ved Kundgørelse i de under § 6 opførte Blade.

§ 2. Renten udbetales halvaarlig, den 2. Januar og 1. Juli, og Udbetalingen finder Sted mod Aflevering af den til Terminen svarende Kupon hos Nordslesvigsk Kreditfor- ening, Haderslev, eller efterfølgende Banker:

Haderslev Bank, Haderslev,
Den Nordslesvigske Folkebank, Aabenraa,
Tønder Landmandsbank, Tønder,
Folkebanken for Als og Sundeved A/S., Sønderborg,
Sparekassen for Flensborg og Omegn, Flensborg,
Københavns Handelsbank, København
og Privathanken i København.

§ 3. Obligationerne er forsynede med 20 halvaarlige afstemplede Rentekuponer samt en Talon. Udlevering af nye Kuponsark finder Sted hos de ovennævnte Banker mod Aflevering af Talonen.

§ 4. Med Hensyn til Forældelse af Krav vedrørende Forrentning og Udbetaling af Obligationer, Præsentationsfristen af udtrukne eller opsagte Obligationer med Rentekuponer og beskadigede eller bortkomne Obligationer og Rentekuponer finder Forskrifterne i den borgerlige Lovbogs §§ 798—805 Anvendelse.

§ 5. Forrentningen af udtrukne eller opsagte Obligationer ophører med den Dag, paa hvilken de er forfaldne til Udbetaling. Ved Modtagelsen af Beløbet for de forfaldne Obligationer maa de senere forfaldne Kuponer indleveres sammen med Obligationen. Sker dette ikke, bliver Beløbet for de manglende Kuponer fradraget Kapitalbeløbet.

§ 6. Lodtrækning af Obligationer finder kun Sted en Gang aarlig i første Halvdel af Juni Maaned og foretages af Tilsynsraadets Revisions-Udvalg. Numrene af de til Indløsning udtrukne Obligationer og Terminen for Udbetalingen bekendtgøres inden Udgangen af Juni Maaned i efterfølgende Blade:

Modersmaalet, Haderslev,
Højmdal, Aabenraa,
Dybbøl-Posten, Sønderborg,
Flensborg Avis, Flensborg og
Berlingske Tidende, København.

I de samme Blade offentliggøres en evt. Opsøgelse af Obligationerne og alle andre Meddelelser, som har Interesse for Obligationsejerne. Skulde et af de forannævnte Blade ophøre at udgaa, sker Offentliggørelsen i et andet Blad efter Direktionens Bestemmelse.

§ 7. Til yderligere Sikkerhed for Obligationsejerne og til evt. Dækning af Kapital og Renter forpligter Nordslesvigsk Kreditforening sig til hos Haderslev Bank i Haderslev at deponere et saa stort Beløb af dens Hypotekbreve, som de cirkulerende Bankobligationer udgør, og med den særlige Bestemmelse, at disse Hypotekbreve ene og alene baandlægges til Gunst for Obligationsejerne.

Disse Hypoteker er erhvervede af Nordslesvigsk Kreditforening for ydede Laan mod sekundært Pant i nordslesvigske Grundejendomme og holdte indenfor en passende Grænse i Forhold til Ejendommens Værdi ved Laanets Bevilling.

De Hypoteker, der vil blive benyttet som Depot, er indordnede i Regnskabet under „Hypotekkonto A“, og Aarsregnskabet vil fremtidig angive, hvor mange der er baandlagte af dem til Gunst for Bankobligationerne. De baandlagte Hypoteker vil endvidere til Særkende blive indført i et Hypotek-Register.

§ 8. Haderslev Bank, der er i Besiddelse af de baandlagte Hypoteker og Pantsætningsdokumenter, er af Nordslesvigsk Kreditforening udnævnt som Repræsentant (Treu-händer), saavel for de første, som for alle senere Ejere af Bankobligationerne og paa disses Vegne bemyndiget til at afgive alle retsgyldige Erklæringer vedrørende Pantet. Ligeledes er Haderslev Bank bemyndiget til at foretage de nødvendige Ændringer eller Ombytninger af Pantet, i det hele taget efter egen bedste Overbevisning, dog uden Obligo, at varetage Obligationsejernes Interesse.

Samtlige Bankobligationer, uden Forskel, hvilken Serie de tilhører, er i Forhold til deres Paalydende ligeberettigede til det deponerede Pant, og Ejerne af de enkelte Obligationer kan ikke kræve nogen særlig Adskillelse af Pantet svarende til det Beløb, de ejer i Obligationer, men Haderslev Bank behandler og forvalter Depotet i Fællesskab for samtlige Obligationsejere. I alle øvrige Forhold i Henhold til Loven af 4. 12. 1899 vedr. fælles Rettigheder for Ejere af Gældsfor skrivinger.

§ 9. Nordslesvigsk Kreditforening saavelsom Haderslev Bank er berettiget til, til enhver Tid med 6 Maaneders Varsel at opsigte det overdragne Repræsentationsmandat. Efter en Opsigelse maa der af Nordslesvigsk Kreditforening vælges en ny Repræsentant til at varetage Depotet. Meddelelse angaaende en saadan Ændring bekendtgøres i de under § 6 nævnte Blade.

h *Vore hjemlige Sparekasser*

har jo oprindelig og indtil for ca. 20 Aar siden været den Kreditorganisation, hvor vort Landbrug fik saa godt som al sin Realkredit tilfredsstillet, saavidt det ikke skete ad privat Vej eller fra In-

stitutter nordpaa; dog er der i de sidste 20 Aar paa dette Omraade sket en Forskydning, idet mange af Sparekassernes første Prioriteter er blevne afløste af Penge fra Kiel og Berlin, hvilket særlig i de sidste 10 Aar har taget stærk Fart.

Efter mit Skøn har vore hjemlige Sparekasser i Øjeblikket ca. 60 Millioner Mark Prioritetslaan anbragt i nordslesvigske Landejendomme og indtager som Følge deraf endnu en første Rangs Stilling i vort Landbrugs Realkreditforhold, men det ser ikke ud til, at Sparekasserne vedvarende vil kunne hævde denne første Rangs Stilling overfor den fremmede Kapital efter den rapide Fremgang, Laanene hos Kreditforeningerne i Kiel har haft i de sidste Aar; disse udgør nemlig i Øjeblikket hos de to tidligere nævnte Kreditforeninger ca. $54\frac{1}{2}$ Million Mark.

Da Institutterne i Kiel og Berlin ifølge deres Betingelser kun giver første Prioritetslaan, bliver det vore hjemlige Sparekasser og Banker og til Dels Privatfolk, det tilfalder at yde de derefter følgende Prioritetslaan. Thi de i Danmark oprettede „Hypotekforeninger“ for Laan mod sekundært Pant er endnu ukendte i Tyskland, da saavel deres Organisation som deres Laanegrænse vilde staa i Modstrid med Bestemmelserne i den tyske Hypotekbanklov. Hypotekforeningerne i Danmark yder Laan indtil $\frac{3}{4}$ af Ejendommens Værdi med Tilbehør. Renten er $4\frac{1}{2}\%$ og 5% . Kursen er for $4\frac{1}{2}\%$ ca. 90 til 95 og for 5% ca. 93 til 100. Foruden Medlemmernes solidariske Ansvar er der ogsaa et Garantifond til Stede til at imødegaa Kassens Forpligtelser ved

eventuelle store Tab, for saavidt de ikke kan dækkes af Medlemmerne.

Der har i de sidste 10 Aar, foraarsaget ved Ejendommenes Værdistigning og de dermed følgende hyppige Salg af Ejendomme, været stærk Trang til anden Prioriteter, men saavidt min Erfaring gaar, er Efterspørgselen for Tiden ikke saa stor, som den har været. Thi ved de rigelige Penge, vi har haft i de to sidste Aar og ved den Kapital, der er bleven frigjort ved Afløsningen af første Prioriteter med Kieler Penge, er der bleven en Del anden Prioritetslaan placerede i Sparekasser og Banker, og Nordslesvigsk Kreditforening har ogsaa bidraget til at afhjælpe Savnet.

Ved 2den Prioritetslaan forlanges der i Reglen Kaution, og disse betinger ogsaa $\frac{1}{2}$ til 1% højere Rente end første Prioriteter.

Personlig Kredit.

Den personlige Kredit indtager i Landbruget i Sammenligning med Næringslivet en underordnet Rolle, den vil derfor ogsaa paa dette Sted kun blive løselig berørt, da den i anden Del om „Handelens, Industriens og Haandværkets Kredit“ vil blive nærmere behandlet.

Landbrugets Driftskapital.

Landbruget er i vore Dage mere og mere blevet et industrielt Foretagende, hvor der arbejdes hen til at udvinde et større Kvantum Produkter af Jorden ved at tilføre den Kunstgødning og holde

den i høj Kultur, ligesom Kreaturerens Ydeevne søges forøget ved Avlsdyrenes Forbedring samt Anvendelse af Kraftfoder.

Arbejdskraften søges formindsket ved Anvendelse af Maskiner og saa fremdeles.

Overgangen til denne mere intensive Drift i Landbruget medfører en forøget Omsætning, hvortil der kræves en ikke ubetydelig Driftskapital.

Ikke alle Landmænd er i den heldige Stilling, at de raader over tilstrækkelig egen Driftskapital; naar saa Ejendommen i Forvejen er fuldt prioriteret, er der ingen anden Udvej end at udnytte den personlige Kredit.

Dette kan jo ske ad forskellige Veje, enten ved at købe sine Varer paa Kredit eller ved at søge sig en Kredit hos et Pengeinstitut, en Bank, Sparekasse eller Raiffeisenkasse. Sidstnævnte er et Kreditinteressentskab for Landmænd, hvor Medlemmerne alt efter deres Kreditevne kan faa mindre Kreditter til Driftskapital indrømmet. For Kassens samtlige Forpligtelser hæfter Medlemmerne solidarisk. Da det hos vore Pengeinstitutter i Almindelighed ikke er Skik og Brug at yde blanko Kreditter, maa der for slige Laan stilles Sikkerhed, hvilket kan ske ved, at en eller flere Venner overtager Kaution, eller ved at der stilles Sikkerhed i Værdipapirer eller ved et indført Kautionshypotek paa Ejendommen eller ved en Kombination af Depot og Kaution i Fællesskab.

De forskellige Laaneformer for Tilvejebringelse af Landmændenes Driftskapital.

1. Drejer det sig om et midlertidigt Laan for at foretage en eller anden Omsætning, da er et Veksel-

laan paa sin Plads. Ligeledes naar det drejer sig om at gøre et Tilgodehavende flydende (Handelsveksel).

2. Gældsbeviser og Solaveksler benyttes, naar Laanet skal bruges i længere Tid.

3 Kasse-Kredit er en løbende Regning, hvor Kontohaveren efter Behag kan hæve Beløb indtil en fastsat Grænse og atter tilbagebetale efter Behag. Denne Laaneform er at foretrække, naar Kreditbehovet svinger fra Tid til anden, og hvor Driften medfører en livlig Omsætning.

Sikkerheden for slige Kreditter bestaar i Reglen i Depot af Værdipapirer, et Kautionshypotek, eller mod en eller flere Mænds Selvskyldnerkaution.

Denne Kreditform tillader ligesom ved Folio (Check-Konto) alle de Fordele og Bekvæmeligheder, som Giro- og Checksystemet medfører for Kontohaveren.

4. Mejerilaan spiller en stor Rolle her i Nordslesvig. Disse ordnes i Almindelighed saaledes, at Mejeriet staaer som Laaner, og Interessenterne overtager Kauti- onen. Renten er $4\frac{1}{2}\%$ til 5% p. a., og Laanet amor- tiseres i Reglen med 2% og mere.

I det efterfølgende vil jeg nu omtale et Emne, som er ret aktuelt, nemlig hvilken Indflydelse Land- ejendommenes Værdistigning i de sidste 10 Aar har haft paa Landmændenes Kreditevne, og hvilken Fare denne Værdistigning kan medføre for den nye Ejer i Tilfælde af et stærkt Prisfald.

Vi tænker os det Tilfælde, at to Brødre i 1911 efter deres Forældre arver en Ejendom til lige Deling den ene er Købmand, den anden er Landmand.

Den tænkte Ejendom købte Faderen i Haderslev Østeramt for 10 Aar siden (1901) med fuld Besætning til en Pris af Mk. 80,000,—.

Ejendommens Nettoudbytte var Mk. 1600,—, og Prisen svarede til 50 Gange Nettoudbyttet = Mk. 80 000,—

Laanene var ordnede saaledes:

1ste Prioritet — 25 Gange Nettoudb. = Mk. 40 000.

2den do. indtil $\frac{3}{4}$ af Ejend. Værdi = „ 20.000.

Gæld ialt = Mk. 60.000.

Sønnen, der er Landmand, overtager denne Ejendom 1911 i samme Forfatning og med samme Besætning; der er nemlig i de forløbne 10 Aar, Faderen har haft Ejendommen, ingen Forbedring foretaget.

Nettoudbyttet er fremdeles Mk. 1600,—. Salgsprisen er ansat til $62\frac{1}{2}$ Gange Nettoudb. = Mk. 100.000.—

Formuen til Deling er derefter Mk. 40.000,

og Værdistigningen har i de forløbne 10 Aar

været 25% — Mk. 20.000,—.

For nu at kunne udbetale Broderen maa han forsøge sin Gæld med Mk. 15.000,—, ligesom Konens Medgift, der er Mk. 5.000,—, ogsaa gaar med i Købet.

1ste Prioritet forhøjes nu til $31\frac{1}{4}$ Gange Nettoudbyttet = Mk. 50.000

2den do. „ op til $\frac{3}{4}$ af Ejend.

nuværende Værdi = Mk. 25.000.

Gæld ialt Mk. 75.000.

Kreditevnen og Gælden er herefter i 10 Aar vokset

med 25% — Mk. 15.000.

Nu tænker vi os, at der ved Tidernes Ugunst eller Nedsættelse af Agrar- og Beskyttelsestolden paa Landbrugets Frembringelser er sket et Tilbageslag i de næstfølgende 10 Aar i samme Grad, som Stigningen har udgjort i de forudgaaende, saa vil den Ejer, der i den mellemliggende Tid ikke har reducøret sin Gæld, i saa Tilfælde sidde haardt belastet og ved en Smule Uheld eller Misvækst ikke kunne beholde Gaarden i Eje, da hans Kreditevne alt i Forvejen er udtømt. Da Agrar- og Beskyttelsestolden i høj Grad har paavirket Ejendommenes Prisstigning, bundet der i denne kunstige Værdistigning en ikke ubetydelig Risiko for de nye Ejere, der overtager Ejendommene til høje Priser. Det fremgik ogsaa af Dr. Pachnicke's Tale i Rigsdagen den 26. Okt. d. A., da Dyrtiden var til Behandling, idet han siger:

„Die jetzt zu beobachtende Preissteigerung im Grossgrundbesitz bringt dem Verkäufer Hunderttausende, der Nachfolger kommt aber nicht auf seine Rechnung. Das ist der Anfang einer neuen Agrarkrise. Die Forderung nach weiterer Erhöhung der Agrarzölle wird sehr bald hervortreten“.

Lignende Udtalelser er for faa Aar siden den tidligere preussiske Landbrugsminister v. Arnim ogsaa fremkommen med i Landdagen; de lyder saaledes:

„Uden Tvivl bringer Toldlovgivningen de nulevende Landmænd ikke ubetydelige Fordele. Sikkert er det, at disse Fordele i Løbet af en vis Tid, som Regel allerede i en Generation, vil være diskonterede i Form af højere Gæld, saa Landbruget atter befinder sig paa

det samme Sandpunkt. Toldlovgivningen vilde da ikke have gjort mindste Gavn, men tværtimod Skade. Thi dersom der nogensinde indtraadte en Formindskelse eller Ophævelse af Tolden — og hvem vilde benægte Muligheden deraf? — saa vil der indtræde Katastrofer af den allerværste Art“.

I Tilslutning hertil skal jeg nu forsøge at give Dem et lille Billede af, hvordan en Kriseudvikling i Landbruget finder Sted.

Kriser indtræffer med visse Mellemløb og er ofte en Følge af et for optimistisk Syn paa Forholdene og Misbrug af Kreditten.

Forløber for en Krise er i Almindelighed de gunstige Betingelser i en eller anden Virksomhed eller Næringsvej, f. Eks. stærk Efterspørgsel efter Landbrugets Produkter til høje og lønnende Priser.

Alle vil være med for at blive delagtige i de gunstige Chancer og for hurtigt at tjene en Formue. Følgen bliver, at der er stærk Efterspørgsel efter Ejendomme; Prisen paa disse stiger langt udover det normale, der arbejdes under Højtryk, og af de mindre kapitalstærke udnyttes Kreditten til det yderste.

Foreløbig gaar alting en Tidlang godt, indtil der indtræder Overproduktion eller andre Aarsager som Krig, Omvæltning i Toldpolitikken eller sligt.

Prisen paa Landbrugets Frembringelser daler betydeligt, Driften er ikke mere lønnende, de forsigtige søger at realisere i Tide, andre kan ikke efterkomme deres Rentebetalinger paa Gælden, der under de gunstige Tider er bleven forøget, de tvinges til at sælge Ejendommen. Der bliver nu udbudt en Række Ejen-

domme, nu vil alle sælge, men Køberne holder sig tilbage og er ængstelige, Priserne daler nu rapide, Krisen har bredt sig over hele Landet, Tilliden til Landbruget er for en Tidlang rystet.

Har Uroen lagt sig, og er Krisen overstaaet, begynder der atter at indtræde normale Forhold, Opgangen tager nu sin Begyndelse igen og fortsætter, indtil den atter afløses af en Nedgangsperiode.

Vi maa derfor ikke se altfor optimistisk paa Forholdene, men i de nuværende gode Landbotider *se at afdrage paa Gælden for at være rustet mod en eventuel Krise i vort Landbrug*, da en saadan kan og vil faa alvorlige Følger, ikke blot økonomisk set, men ogsaa nationalt set. Thi Landbruget er jo her i Nordslesvig Erhvervslivets Grundpiller, og Erfaringerne peger i den Retning, at det i første Linie er økonomiske Faktorer, der er bestemmende for en Nationalitets Fremgang eller Tilbagegang.

Et Tilbageblik over Nordslesvigs Kreditforhold.

Nordslesvig er jo ikke nogen rig Landsdel, men man kan heller ikke sige, at den er fattig, især naar vi tager vore Indskud som Maalestok, det beviser min Statistik.

Ultimo 1909 indestod der i vore hjemlige Sparekasser og Banker tilsammen 115 $\frac{1}{2}$ Mill. Mark Indskud eller gennemsnitlig Mk. 632 pr. Indbygger, hvilket ret betydeligt overskrider Gennemsnitstallene saavel i Tyskland som i Danmark.

Dermed er det nu langt fra sagt, at Nordslesvig, fordi det kan opvise et langt højere Beløb pr. Indbygger,

skulde være saa meget mere velstillet end andre Egne af Tyskland og Danmark, thi til Gengæld er vore Landejendomme gennemgaaende stærkt behæftede med Prioriteter. Indskuddene pr. Indbygger giver efter min Mening ikke nogen paalidelig Maalestok i den Retning. Den betydelige Forskel ligger efter min Formening derimod overvejende i den Form, Befolkningen her til Lands er slaaet ind paa med Hensyn til Anbringelse af sin opsparede Kapital.

Den hjemlige Kapital, der saa godt som udelukkende er placeret i vore hjemlige Foretagender og Grundejendomme, tilfredsstiller dog nu paa langt nær ikke det nordslesvigske Kreditbehov, saa der Aar for Aar tilføres betydelig fremmed Kapital, der i første Linie tilflyder Landbruget og i anden Linie Byggevirksomheden i Byerne.

Tilførselen af den fremmede Kapital sydfra er foruden den Omstændighed, at den i Reglen er uopsigelig, ogsaa bleven fremmet ved de gunstigere Rentevilkkaar, Kreditforeningerne i Kiel til Tider byder i Sammenligning med den Rente, der svares af første Prioritetslaan i vore hjemlige Institutter. Tilførselen tog i større Udstrækning sin Begyndelse for ca. 25 Aar siden, indtil hvilket Tidspunkt den hjemlige Kapital i Forbindelse med Kapitalen nordfra var Stillingen voksen og i Stand til at dække Behovet. Fra det nævnte Tidspunkt og indtil Dato er Kapitalbehovet vokset i en Grad, som vor egen Kapitaltilvækst ikke har kunnet holde Skridt med.

Aarsagerne er, bortset fra det Hul, der er opstaaet ved, at den danske Kapital er vandret tilbage over

Kongeaalen til sit Hjemland, mangfoldige, men efter min Formening i overvejende Grad en Følge af Landbrugets stærke Udvikling, den store Værdistigning i Landejendommene samt Købstædernes og de smaa Handelspladsers Opblomstring og den dermed følgende stærke Byggevirksomhed.

Hertil kommer endnu Handelens, Haandværkets og Industriens større Udfoldelse med forøget Omsætning, og til Slut kan man endnu anføre den udførte Kapital, der er fulgt med bortflyttede Nordslesvigere til Danmark og Amerika.

Det er voveligt at nævne noget definitivt Tal for den fremmede Kapitals Størrelse, som vi har i vor Tjeneste, da man ikke har nogen Statistik eller Kontrol i den Retning, men jeg kan ifølge de indhentede Oplysninger fra Kiel eftervise, at der findes mindst $54\frac{1}{2}$ Million Mark fremmed Kapital anbragt i vore Landejendomme.

Disse $54\frac{1}{2}$ Million, vi skylder til Kiel, er fordelte paa de fire nordslesvigske Amter som følger:

	Landschaft- licher Kreditverband Ultimo 1911	Schlesw.- Holst. Landschaft 30. Sept. 1911	Talt ultimo 1911	1 0/10 af hele Beløbet
	Mk.	Mk.	Mk.	
Haderslev Amt	21.710.000,—	7.157.050,—	28.867.050,—	53 ⁰ / ₁₀₀
Tønder „	7 010.000,—	4.945.350,—	11.955 350,—	22 ⁰ / ₁₀₀
Aabenraa „	4.180.000,—	2.986.550,—	7.166.550,—	13 ⁰ / ₁₀₀
Sønderborg „	5.480.000,—	1.020.150,—	6.500.150,—	12 ⁰ / ₁₀₀
Alle fire Amter	38.380.000,—	16.109.100,—	54.489.100,—	100 ⁰ / ₁₀₀

Drager man en Sammenligning mellem Laanenes Størrelse, som de var ved Udgangen af 1909, nemlig

rundt 40 Millioner, og Stillingen, som den nu er ved Udgangen af 1911, hvor Laanenes Størrelse i de mellemiggende to Aar er naaet op til $54\frac{1}{2}$ Million, maa man sige, at det er en rapid Stigning af Landbrugets Gæld. Dertil maa dog bemærkes, at det ikke er udelukkende ny Gæld, der er stiftet, en stor Del af disse Penge er anvendt til at afløse hidtilværende Hypoteklaan, der har været ydede af de hjemlige Pengeinstitutter eller Privatfolk.

En stor Del af den Kapital, der er bleven disponibel ved Afløsningen af de hjemlige Hypoteker, har søgt Aæbringelse i Sparekasser og Banker og bidraget til Indskuddenes rapide Stigning. — Thi de to sidste Aar har efter det Skøn, man kan danne sig paa Grundlag af de fremkomne Regnskaber, overtruffet alle tidligere Aar og vil uden Overvurdering kunne ansættes til et Beløb af mindst 15 Million Mark. (Ultimo 1909 beløb Indskuddene sig til $115\frac{1}{2}$ Million Mark, nu vil de ved Udgangen af 1911 have naaet en Højde af rigelig 130 Millioner.)

Foruden den forannævnte fremmede Kapital fra Kiel er der i de sidste 15 Aar dels af Staten til Køb af 34 Domæner og dels af Rentebanken til Oprettelse af over 200 Rentegaarde tilført Landbruget i de 4 nordlige Amter Midler til et Beløb af ca. 10 Millioner Mk.

Adskillige Millioner fremmed Kapital er ogsaa kommet fra „Preussische Central-Bodenkredit A. G.“ i Berlin og fremmede tyske Sparekasser etc. Herover kan jeg dog ingen Tal anføre.

Denne vedvarende Guldstrøm mod Nord har i de sidste Aar ret naturligt bidraget til, at den tidligere

Pengeknaphed nu er ved at blive afløst af Pengerigelighed.

Det vilde være ønskeligt, om Tilførselen af den fremmede Kapital tog et langsommere Tempo, end Tilfældet har været i de sidste Aar, da det Tidspunkt ellers snart vil indtræffe, da vore Pengeinstitutter vil være overmættede og ikke mere finder en til deres Formaal svarende Anbringelse af den hjemlige Kapital. — Thi en vedvarende Overflod vil nødsage den hjemlige Kapital til at udvandre og søge Anlæg paa Omraader, der ikke direkte er knyttet til vor Landsdels økonomiske Forhold. —

Slutningsord.

I min Indledning anførte jeg, at Kreditten nu til Dags spiller en betydelig Rolle, og at den er Grundlaget for Erhvervslivet; jeg vil nu slutte med et lille for og imod den.

Kreditten er, naar den benyttes rigtigt, en Løftestang, der i den erfarne og dygtige Mands Haand giver ham forøget økonomisk Kraft, idet den understøtter Produktionen.

Dette vil jeg ganske kort illustrere ved et lille Eksempel: En Landmand, som ikke selv raader over tilstrækkelige Midler, tager Kreditten i Brug, støttet herpaa forøger han nu sin Besætning og foretager de fornødne Indkøb af Kraftfoder. Besætningens Forøgelse medfører atter, at Mælkeproduktionen hæves, hvilket antagelig ogsaa vil medføre, at Overskuddet i denne Gren af Landbruget stiger.

Men Kreditten kan ogsaa være et tveægget Sværd, naar den overspændes, fordi man ikke formaar at be-

grænse sig, eller naar den anvendes uproduktivt til Luksus og Letsindighed; alt dette vil medføre, at Udøveren baade skader sig selv og Samfundet.

Misbrugen af Kreditten vil jeg ogsaa illustrere ved et lille Eksempel: En anden Landmand, der har overdreven flotte Vaner, river sine gammeldags, men ret gode Bygninger ned og udnytter al sin Kredit til at bygge sig en flot og pyntelig Gaard for, med fine Møbler i Stuen, der gør sig gældende ved de hyppige Selskaber, der afholdes; i Stalden staar Luksushest, som tager sig elegant ud foran Landaueren, men som ikke egner sig i Marken og saa fremdeles.

Ser De, mine Herrer, her er Kreditten ikke produktivt anbragt, der er vel Værdier til Stede for Pengene, men de understøtter ikke Produktionen og kan selvfølgelig heller ikke svare den Rente, Kreditten koster. For nu at dække Hullerne til Renteterminen maa der ved Slægtningers og Venners Hjælp skaffes ny Kredit til Veje, og saadan gaar det videre, indtil Krakket en skøn Dag kommer med Skuffelser og Tab for de Interesserede.

Derfor, mine Herrer, brug Kreditten, men misbrug den ikke, det er mit Raad, naar De og hele Samfundet skal have Gavn deraf, og vi Nordslesvigere fremdeles skal staa som en agtet Befolkning, der med Rette nyder den Tillid og Kredit, som vi behøver for at kunne hævde os i Kampen for Tilværelsen.
